

ELEMZÉS: A világ aranykereslete 2008-ban

Összefoglalás

2008-ban jelentős változás következett be a világ aranykeresletében. Ebben az összefoglalóban erre szeretnénk rávilágítani az Erste Research Group tanulmánya alapján. A tanulmány részletből kiemelnénk néhány gondolatot:

- *Az ékszerpiaci kereslet hanyatlása mellett is tudott növekedni a teljes globális aranykereslet a 2008. évben.*
- *A de-hedging folyamat által támasztott pótlólagos aranykereslet 2009-2010-re várhatóan meg fog szűnni.*
- *Az ismert jegybanki aranyvásárlási tranzakciók ellenére még mindig relative alacsony a globális jegybanki aranytartalék aránya a deviza tartalékokhoz képest.*

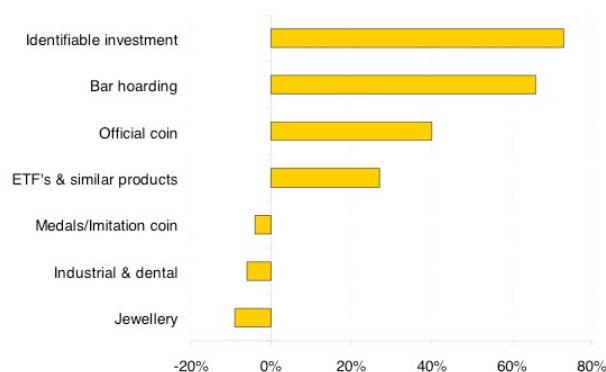
Kulcsszavak:

arany, aranyárfolyam, aranykereslet, jegybanki devizatartalék, jegybanki aranytartalék, de hedging, aranybányák fedezeti könyve, ékszerpiaci aranykereslet, pénz és tőkepiaci válság, globális gazdasági válság, ETF által támasztott aranykereslet

A 2008. év folyamán a globális aranykereslet 7%-kal emelkedett.

Elsősorban a tőkepiaci turbulenciák miatt ez a mutató igen vegyes képet mutat.

A globális aranyipiaci kereslet %-os változása 2007-ről 2008-ra



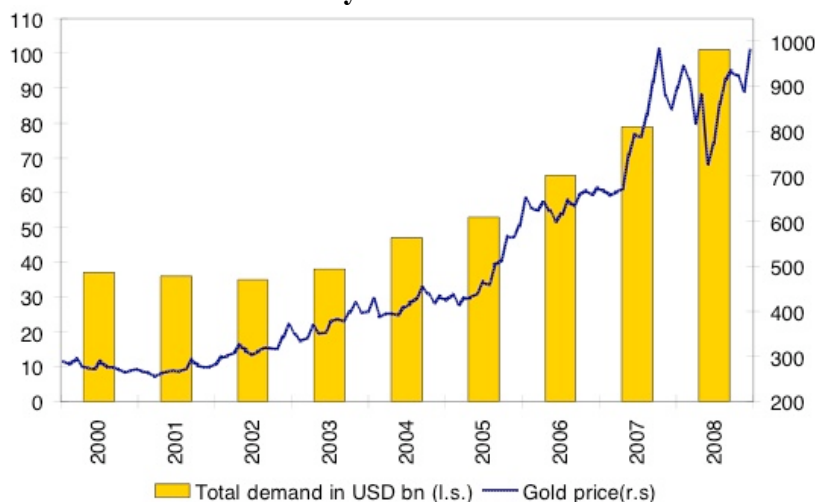
Source: World Gold Council

Az ábrából kiolvasható, hogy az ékszer és ipari arany kereslet csökkenését (jewellery, industrial and dental) jóval felülmúlta a befektetési célú (identifiable investment) és a fizikai arany (bar hoarding) valamint a befektetői érme (official coin) iránti kereslet növekedés.

2008 második felében a befektetési aranytermékek (tömb, rúd, érme) iránti kiskereskedelmi kereslet 396%-kal megugrott.

A kínai lakosság mindennél nagyobbra becsüli az arany stabil értékmegőrző mivoltát oly annyira, hogy tavaly Kína lett a legnagyobb vásárló. Érdekes, hogy többnyire a legértékesebb, legtisztább 24 karátos aranytermékeket keresték a befektetők. Ez azt mutatja, hogy menedékvaluta tulajdonsága miatt vették, nem pedig ékszernek. A tavalyi évben 432 tonna ékszert, érmét és aranytömböket vásároltak, ami 17%-os növekedést mutat az előző évhez képest. Ezáltal Kína nemcsak a legnagyobb termelő, hanem a legnagyobb fogyasztó is lett.

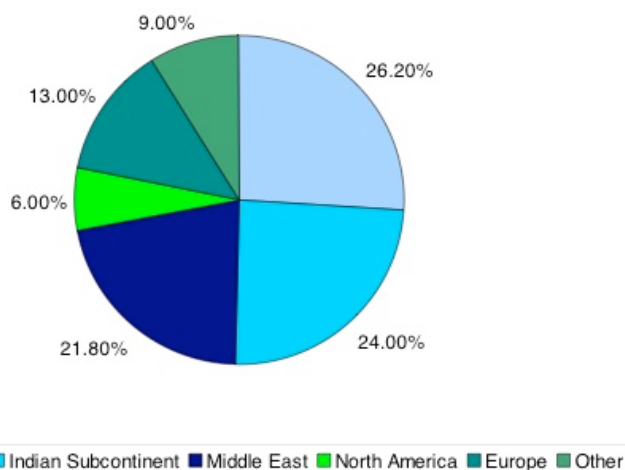
Az összesített aranykereslet tovább emelkedik



Sources: World Gold Council, Erste Group Research

2008-ban a világon az ékszerek iránti kereslet 10%-kal csökkent 2159 tonnára, míg a befektetési célú vásárlások 77%-kal nőttek és elérték az 1159 tonnát. Az ETF-ek 27%-kal, azaz 312 tonnával nőttek, míg az ipari célú felhasználás 5%-kal csökkent 436 tonnára.

A globális aranykereslet földrajzi megoszlása 2008-ban



Source: World Gold Council

2009 első negyedében a kereslet igen erőteljes volt. Németországban és Svájcban ötszörös forgalmat regisztráltak az előző év hasonló időszakához képest. USA-ban a fizikai aranyvásárlások 216%-kal nőttek 27,4 tonnára, míg az ún. papírarany ETF-ek iránti kereslet is jelentősen megnőtt.

Ipari kereslet

Az ipari kereslet tavalyi csökkenése elsősorban a gazdasági visszaesésnek volt köszönhető, ami az elektronikus eszközök és számítógépek félvezetőinek a keresletcsökkenésében nyilvánult meg.

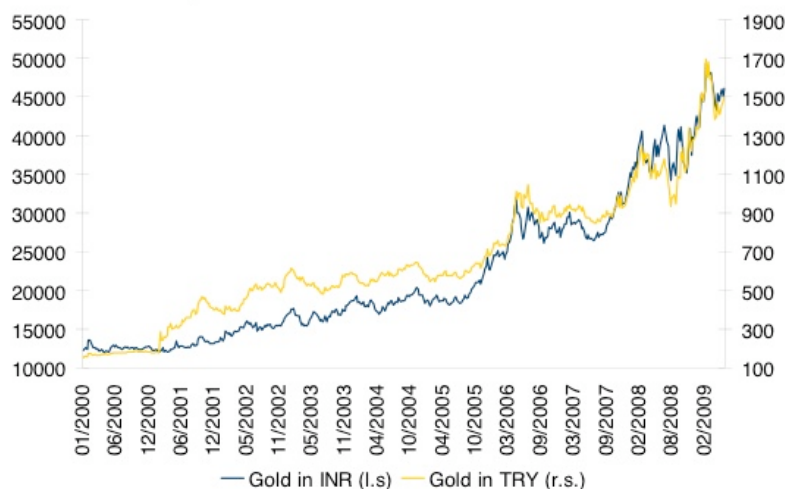
De-Hedging

A nagyobb bányavállalatok - mint AngloGold, Barrick Gold, Newcrest - könyveiben lévő határidőre eladott (akár évekre előre is) pozícióikat részben az arany árának emelkedése miatt, részben a „peak gold” jelenség miatt egy ellenirányú vételi ügylettel zárni kényszerülnek. Tavaly ez a folyamat (pozíció likvidálás, az angol terminológiában: de-hedging) 360 tonnát tett ki. 2009-ben mindez folytatódik, de csökkenő tendenciát mutat. 2009 szeptemberében a Barrick Gold bejelentette, hogy teljesen felszámolja a hedge könyvét. Ez rövid távon nyilvánvalóan felfelé hajtja az arany árfolyamát, mivel pótlólagos keresletet támaszt. Meg kell azonban jegyezni, hogy később, amennyiben a nagy bányavállalatok újra kezdenék a fedezeti könyvük építését, az majd ismét jelentős kínálatot hozhat az arany piacra a futures kontraktusokon keresztül, azaz amikor majd az arany felfelé mutató trendjének vége szakad, a bányatársaságok óriási határidős eladásokkal fognak jelentkezni.

Ékszerpiac

Az utóbbi években a feltörekvő országok piacán végbement gyors gazdasági növekedés volt a katalizátora az ékszerpiacnak. Azonban a gazdasági visszaesés és a többnyire gyengébb helyi valuták megakasztották ezt a folyamatot, ami 2009-ben szintén folytatódni látszik. A különösen fontos indiai ékszerkeresletet (házassági szezon) szinte teljesen elvitte a válság szele. 2008 negyedik negyedévében 84%-kal csökkent a kereslet, miközben az arany ára a tavalyi évben indiai rúpiában számolva 30%-kal, török lírában számolva 33%-kal emelkedett.

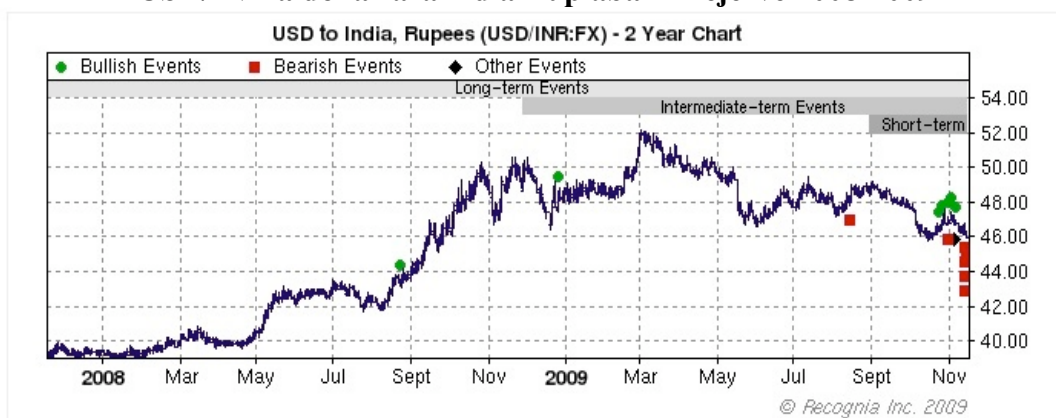
Az arany ára török lírában és indiai rúpiában kifejezve 2000-2009



Source: Datastream

Az arany ára török lírában 2009. november végén: 1650, míg indiai rúpiában 52000 volt.

USD/INR a dollár ára indiai rúpiában kifejezve 2008-2009



Az ábrán látható, hogy hasonlóan a többi feltörekvő ország devizáihoz, 2009 márciusától a rúpiái is erősödő trendbe fordult a dollárral szemben, ennek ellenére az ékszervásárlási boom még nem indult be.

Központi bankok

A tavalyi évben a központi bankok összességében 358 tonna aranyat adtak el. Ez annyi, mint amennyit 1999-ben a CBGA, vagyis a központi bankok arany eladási egyezményének első évében adtak el – Ez az egyezmény amúgy 2009 szeptemberben le is járt. Az Európában lévő jegybankok aranyeladásai nagy valószínűséggel már a múlté. A német Bundesbank által kiadott sajtóközlemény is azt sugallja, hogy mostanában nagy készleteladások nem lesznek. A központi bankok a „24. órában” vizsgálják felül tevékenységüket.

Ecuador vevőként lépett fel a piacon megduplázva az aranytartalékait 54,7 tonnára. Venezuela folyamatosan vesz, már a tartalékainak 36%-át a sárga fémbe tartja. Az oroszok is a vételi oldalon állnak, náluk az utóbbi 26 hónapban folyamatosan emelkedett a tartalékon belül az arany részaránya. Vladimir Putyin kijelentése szerint 10%-os szintig szeretnének elmenni az ösztartalékon belül. (Conclude kommentár: Nem beszélve Indiáról, aki a múlt héten vett meg 200 tonnát az IMF széfjéből.) Hasonló tendencia figyelhető meg Braziliában, Indiában és Kínában, de Szingapúr, Szaúd-Arábia és Norvégia is vásárláson gondolkodik. Érdekes, hogy USA a többi központi bankot buzdítja az aranykészleteik eladására, ám a sajtójához nem nyúl hozzá.

Amíg az 1940-es és 50-es években a központi bankok tartalékain belül az arany súlya közel 70% volt, ma ez kb. 10%-ot tesz ki. Ez elsősorban az FX reserve (jegybanki deviza tartalék) növekedésének tudható be. Az elosztás igen eltérő a központi bankok között: 10 bank rendelkezik az aranytartalékok 80%-ával, az IMF szerint 51 országnak egyáltalán nincs

aranytartaléka, 36-nak pedig 0,01-5%-a van aranyban. Magas FX tartalékkal, és ehhez viszonyítva alacsony aranytartalékkal rendelkezik pl. Kína, Korea, Japán, Brazília, Szingapúr. Elsősorban az ő részükről várhatóak további jegybanki aranyvásárlások.

A globális jegybanki tartalékok megoszlása 1980-2008

